

1WYROK

2WIMIENIU

2.1RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

2.2.0.0.0.1 Dnia 17 marca 2020 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w IV Wydziale Karnym - Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Małgorzata Ziolecka

Protokolant: st. prot. sąd. Barbara Janiszewska-Górka

3przy udziale Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Chodzieży Pawła Ciesielczyka

po rozpoznaniu w dniu 4 marca 2020 roku sprawy **R. B.**

oskarżonego z art. 222 § 1 k.k., art. 224 § 2 k.k. i art. 226 § 1 k.k. w związku z art. 12 k.k. i art. 11 § 2 k.k.

z powodu apelacji, wniesionej przez Prokuratora Rejonowego w Pile od wyroku Sądu Rejonowego w Pile z dnia 27 listopada 2019 roku sygnatura akt II K 707/19

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Pile do ponownego rozpoznania.

/Małgorzata Ziolecka/

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	IV Ka 103/20
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA		

0.11.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Rejonowego w Pile z dnia 27 listopada 2019 roku, sygnatura akt II K 707/19

0.11.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego
oskarżyciel posiłkowy
oskarżyciel prywatny
obrońca
oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego
inny

0.11.3. Granice zaskarżenia

0.11.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	
# w części	#	co do winy
#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
0.11.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	

#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

0.11.4. Wnioski

#	uchylenie	#	Zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

0.12.1. Ustalenie faktów

0.12.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
		XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXX
0.12.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
	XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXX	

0.12.2. Ocena dowodów

0.12.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
	XXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

0.12.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)	
--	--

stosowania środka przymusu w postaci założenia kajdanek na ręce trzymane z tyłu, szarpał się w wyniku czego upadł na prawą rękę funkcjonariusza powodując u niego stłuczenie prawej ręki, następnie podczas transportu radiowozem do Komendy Powiatowej Policji w P., znieważył funkcjonariuszy Posterunku Policji w U. post. K. A. i st. sierż. A. C., słowami powszechnie uznanymi za wulgarne i obelżywe, podczas i w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych, a nadto w siedzibie Komendy Powiatowej Policji w P., stosował wobec nich groźbę bezprawną pozbawienia życia w trakcie wykonywania podjętej wobec niego czynności służbowej zatrzymania, to jest o popełnienie przestępstwa z art. 222 § 1 k.k., art. 224 § 2 k.k., art. 226 § 1 k.k. w związku z art. 12 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 27 listopada 2019 roku Sąd Rejonowy w Pile uznał R. B. za winnego tego, że w dniu 22 lutego 2019 roku, podczas transportu radiowozem z J. do Komendy Powiatowej Policji w P., znieważył funkcjonariuszy Policji: post. K. A. i st. sierż. A. C., słowami powszechnie uznawanymi za wulgarne i obelżywe, podczas i w związku z pełnieniem przez nich obowiązków służbowych, to jest popełnienia przestępstwa z art. 226 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę grzywy w wysokości 80 stawek dziennych, przyjmując wysokość stawki dziennej na kwotę 30 złotych oraz za winnego tego, że w dniu 22 lutego 2019 roku, w siedzibie Komendy Powiatowej Policji w P., groził funkcjonariuszom Policji: post. K. A. i st. sierż. A. C. pozbawieniem zdrowia i życia, w trakcie wykonywania

przez nich czynności służbowych, która to groźba wzbudziła w nich uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, to jest popełnienia przestępstwa z art. 190 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę grzywny w wysokości 80 stawek dziennych, przyjmując wysokość stawki dziennej na kwotę 30 złotych, które to kary grzywny Sąd Rejonowy połączył i wymierzył karę łączną grzywny w wysokości 100 stawek dziennych, przyjmując wysokość stawki dziennej na kwotę 30 złotych, zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od 22.02.2019 r. godz. 19:15 do 24.02.2019 r. godz. 15:15, i uznając karę grzywny za wykonaną w wymiarze 4 stawek dziennych.

Z wyrokiem tym nie zgodził się Prokurator Rejonowy w Pile, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych, i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Pile do ponownego rozpoznania.

Sąd Odwoławczy, odnosząc się do zasadniczego zarzutu apelacji dotyczącego niesłusznego uznania oskarżonego R. B. za winnego jedynie przestępstwa z art. 226 § 1 k.k. i przestępstwa z art. 190 § 1 k.k., całkowicie zgadza się ze skarżącym, że Sąd Rejonowy dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych przyjmując, iż oskarżony R. B. nie naruszył nietykalności cielesnej interweniujących policjantów, a tym samym, że nie popełnił przestępstwa z art. 222 § 1 k.k. w związku z art. 224 § 1 k.k. oraz przyjmując, że wypowiedane przez oskarżonego groźby nie miały na celu wywarcia wpływu na czynności urzędowe policjantów.

Błąd istotnych ustaleń faktycznych zachodzi wówczas, gdy treść dokonanych ocen i wniosków wyprowadzonych przez sąd nie odpowiada zasadom rozumowania, a błąd mógł mieć wpływ na treść orzeczenia. Uchybienie to może mieć postać „błędu braku” albo „błędu dowolności”, czyli nieprzestrzegania dyrektyw obowiązujących przy ocenie dowodów (art. 7 k.p.k.) np. błąd logiczny, zlekceważenie niektórych dowodów, danie wiary dowodom nieprzekonywającym, bezpodstawne pominięcie określonych twierdzeń dowodowych, czy oparcie się na faktach w istocie nieudowodnionych. W obu wypadkach, uchybienie dotyczy sytuacji, w której dowody stanowiące podstawę orzeczenia zostały prawidłowo ujawnione i ocenione.

Sąd Rejonowy przeprowadził w niniejszej sprawie wyczerpujące postępowanie dowodowe, na co wskazuje nie tylko zawartość akt niniejszej sprawy, ale przede wszystkim lista dowodów w oparciu, o które Sąd I instancji ustalił stan faktyczny sprawy (karta 213v - 214 akt). Sąd Okręgowy z kolei, przeprowadzając kontrolę instancyjną zaskarżonego orzeczenia, nie dostrzegł, aby istniała możliwość przeprowadzenia jeszcze jakiegoś innego dowodu, który pomógłby w ustaleniu przebiegu przedmiotowego zdarzenia.

Sąd I instancji procedował z poszanowaniem wszelkich reguł i zasad postępowania oraz nie dopuścił się obrazy przepisów kodeksu postępowania karnego. W toku postępowania zostały wyjaśnione - zgodnie z nakazem

płynącym z dyspozycji przepisu art. 366 § 1 k.p.k. - wszystkie istotne dla sprawy okoliczności.

Następnie Sąd Rejonowy dokonał oceny zebranego w sprawie i w całości ujawnionego materiału dowodowego i to w sposób czyniący zadość obowiązującym w tym względzie zasadom (art. 7 k.p.k.). Każdy z ujawnionych w toku przewodu sądowego dowodów poddany został ocenie, która uwzględnia wskazania doświadczenia życiowego i reguły logicznego rozumowania. Potwierdza to analiza akt sprawy i uzasadnienie wyroku, w którym prawidłowo wskazano, jakie fakty zostały uznane za udowodnione i jakie dowody były podstawą ich przyjęcia. Ocena materiału dowodowego nie budzi zastrzeżeń, albowiem nie wykracza poza ramy swobodnej ich oceny, jest dokładna i nie wykazuje błędów logicznych.

Podkreślić przy tym należy, że żadna ze stron nie kwestionowała materiału dowodowego, ujawnionego w toku postępowania sądowego, ani też poprawności jego oceny.

Niestety przeprowadzenie wyczerpującego postępowania dowodowego i prawidłowa ocena dowodów nie ustrzegły Sądu I instancji przed błędną, nielogiczną i nieprzekonywującą oceną zachowania oskarżonego R. B., jako niewyczerpującego znamion zarzucanego mu przestępstwa.

Przepis art. 222 § 1 k.k. zawiera złożony przedmiot ochrony. Przepis ten chroni prawidłową działalność instytucji państwowej lub samorządowej wymagającej wolnej od napaści aktywności funkcjonariusza publicznego

pełniącego swoje obowiązki służbowe lub aktywności osoby przybranej funkcjonariuszowi do pomocy, a także nietykalność cielesną samego funkcjonariusza publicznego lub osoby przybranej mu do pomocy jako wartość związaną ściśle z godnością osoby ludzkiej. Naruszenie nietykalności cielesnej nie wymaga naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia. Zwrot normatywny „narusza nietykalność cielesną” obejmuje, wszelkie możliwe sposoby ingerencji sprawcy w nietykalność cielesną drugiej osoby, w tym również popchnięcie (odepchnięcie).

Ustawa uzależnia karalność czynu od dopuszczenia się czynnej napaści podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych (okoliczności modalne czynu). Oznacza to, że funkcjonariusz publiczny korzysta ze szczególnej ochrony prawnej nie dlatego, że ma taki status, ale z powodu działalności instytucji, którą realizuje swoim czynnościami służbowymi. Połączenie okoliczności, w jakich czyn ma być popełniony spójnikiem "lub" oznacza, że wystarczy, że naruszenie nietykalności cielesnej nastąpiło bądź podczas pełnienia obowiązków służbowych, bądź w związku z ich pełnieniem (A. Zoll, [w:] Zoll, Kodeks karny, t. II, 1999, s. 712; O. Górniok, [w:] R. Góral, O. Górniok, Przepisy..., s. 22). Ten funktor zdaniowy pozwala przyjąć, że znamiona przestępstwa zostają zrealizowane, gdy do naruszenia nietykalności cielesnej doszło:

1) podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych,

2) podczas pełnienia obowiązków służbowych,

3) w związku z pełnieniem obowiązków służbowych.

Pełnienie obowiązków służbowych obejmuje wykonywanie czynności, które z mocy prawa, regulaminów, zakresu obowiązków, polecenia służbowego lub rozkazu należą do danego funkcjonariusza publicznego lub danej kategorii funkcjonariuszy. Sąd Najwyższy przyjął, że: "Pojęcie podczas pełnienia obowiązków służbowych jest szersze niż pojęcie podczas spełniania czynności urzędowych, znieważenie zatem osoby korzystającej z ochrony przewidzianej w tym przepisie nawet po spełnieniu czynności urzędowej wyczerpuje istotę przestępstwa z art. 132 (ob. art. 226) k.k., o ile pozostaje ono w związku z pełnionymi przez tę osobę obowiązkami służbowymi" (wyr. SN z 13.1.1954 r., I K 699/53, OSNCK 1954, Nr 4, poz. 72; wyr. SN z 20.5.1935 r., II K 426/35, OSNK 1936, Nr 1, poz. 12). Nie chodzi o czas zajęć urzędowych, a o czas ich pełnienia, obejmujący nie tylko konkretną czynność urzędową, ale całokształt służbowej działalności funkcjonariusza publicznego (W. Makowski, Kodeks karny. Część szczególna, b.d.w., s. 354; M. Siewierski, Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 1958, s. 175; E. Pływaczewski, E. Guzik-Makaruk, [w:] Filar, Kodeks karny, 2014, s. 1287). Dla bytu przestępstwa wystarczające jest, gdy do naruszenia nietykalności cielesnej bądź znieważenia dojdzie w miejscu pełnienia obowiązków służbowych w chwili przystąpienia przez funkcjonariusza publicznego do wykonywania obowiązków, w przerwie między dokonywaniem

poszczególnych czynności lub bezpośrednio po ich zakończeniu (M. Siewierski, Kodeks karny..., s. 176).

Związek naruszenia nietykalności cielesnej z pełnionymi obowiązkami przez funkcjonariusza publicznego zachodzi wówczas, gdy zachowanie sprawcy pozostaje w związku funkcjonalnym z pełnionymi przez funkcjonariusza obowiązkami. Chodzi o to, że zostało ono dokonane z powodu lub na skutek pełnienia tych obowiązków (O. Chybiński, [w:] W. Gutekunst, W. Świda, Prawo karne..., s. 351). Naruszenie nietykalności następuje z tego powodu, że funkcjonariusz wykonywał określone czynności służbowe (E. Pływaczewski, Czynna napaść na funkcjonariusza publicznego, Toruń 1985, s. 76–77; A. Zoll, [w:] Zoll, Kodeks karny, t. II, 1999, s. 713; A. Barczak-Opustil, [w:] Zoll, Kodeks karny, t. II, 2013, s. 1082).

Popychanie i uderzanie funkcjonariuszy niewątpliwie powoduje naruszenie ich nietykalności, a jednocześnie stanowi przemoc zmierzającą do zmuszenia funkcjonariuszy do zaniechania prawnych czynności służbowych. Działanie sprawcy, polegające na zastosowaniu przemocy wiążącej się z naruszeniem nietykalności cielesnej funkcjonariusza lub osoby mu do pomocy przybranej, realizuje jednocześnie znamiona przestępstwa określonego w art. 224 § 1 k.k. oraz w art. 222 § 1 k.k., stanowi jedno przestępstwo kwalifikowane z tych przepisów pozostających w zbiegu kumulatywnym (art. 11 § 2 k.k.).

Zdaniem Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie nie może budzić wątpliwości, że popychanie czy odpychanie pięściami policjanta, a następnie szarpanie się z policjantami podczas próby założenia kajdanek, w efekcie czego najpierw doszło do uderzenia policjanta w twarz a następnie do upadku oskarżonego i przygniecenia ręki tego policjanta, stanowiło naruszenie nietykalności policjantów i miało ścisły związek z faktem wykonywania przez nich czynności służbowych związanych z interwencją w miejscu zamieszkania oskarżonego i decyzją o jego zatrzymaniu i przewiezieniu do komisariatu. Także znieważanie policjantów przez oskarżonego w trakcie przewożenia go do komisariatu, jak i wypowiedane już na miejscu, w komisariacie, groźby pod ich adresem związane były z faktem wykonywania bądź już wykonania przez nich czynności służbowych. Jak bowiem wspomniano już powyżej, dla bytu przestępstwa wystarczające jest, gdy do naruszenia nietykalności cielesnej bądź znieważenia czy wypowiedania gróźb karalnych dojdzie w miejscu pełnienia obowiązków służbowych w chwili przystąpienia przez funkcjonariusza publicznego do wykonywania obowiązków, w przerwie między dokonywaniem poszczególnych czynności lub bezpośrednio po ich zakończeniu, czyli - jak w niniejszej sprawie - po odwiezieniu oskarżonego do komisariatu.

W kontekście powyższego Sąd Okręgowy przypomina, że o błędzie w ustaleniach faktycznych można mówić tylko wówczas, gdy zasadność ocen i wniosków wyprowadzonych

przez sąd orzekający z okoliczności ujawnionych w toku przewodu sądowego nie odpowiada zasadom logicznego rozumowania. Tak właśnie stało się w niniejszej sprawie.

Sąd I instancji wprawdzie ustalił, że oskarżony odpychał pięściami jednego z policjantów, szamotał się z nimi w trakcie nakładania kajdanek i wówczas drugiego policjanta uderzył pięścią w twarz, a podczas obezwładniania oskarżony przewrócił się i upadł na rękę tego policjanta, przygniatając ją, to jednak, zdaniem Sądu Rejonowego, uderzenie to nie było zamierzone, a ponadto zachowania oskarżonego związane z użyciem przemocy, jak i wypowiedane przez niego groźby karalne nie miały na celu zmuszenia policjantów do odstąpienia przez nich od wykonywania czynności służbowych.

Sąd Okręgowy nie podziela powyższego stanowiska Sądu I instancji. Już bowiem sam fakt odpychania pięściami policjanta stanowił naruszenie jego nietykalności, związane bez wątpienia z wykonywaniem czynności służbowych i mające na celu zmuszenie go do odstąpienia od wykonywania tych czynności. Oskarżony nie chciał bowiem zostać zatrzymany i przewieziony na komisariat. Sąd Okręgowy nie może zrozumieć, dlaczego Sąd I instancji tego nie dostrzegł, zwłaszcza w świetle niezwykle obszernego orzecznictwa i piśmiennictwa z tematem tym związanego. Ustalone bowiem przez Sąd I instancji naruszenie nietykalności nastąpiło przecież z tego właśnie powodu, że funkcjonariusze wykonywali określone czynności służbowe, a zatem spełniało kryteria

przestępstwa z art. 222 § 1 k.k. i art. 224 § 1 k.k. z związku z art. 11 § 2 k.k.. Również groźby wypowiedane już w komisariacie, bezpośrednio po zakończeniu czynności służbowych, spełniły kryteria tegoż przestępstwa, ponieważ związane były ze spełnieniem przez policjantów obowiązków służbowych.

Podsumowując, podniesiony w apelacji zarzut błędu w ustaleniach faktycznych okazał się słuszny, gdyż skarżący wykazał konkretne uchybienia w zakresie zasad logicznego rozumowania, których dopuścił się sąd w wyciąganiu wniosków z prawidłowo ocenionego, a zebranego w niniejszej sprawie materiału dowodowego, co więcej, skarżący wykazał merytoryczną niesłuszność wniosku Sądu I instancji co do nie zrealizowania przez oskarżonego znamion przestępstwa z art. 222 § 1 k.k., art. 224 § 2 k.k., art. 226 § 1 k.k. w związku z art. 12 k.k. w związku z art. 11 § 2 k.k., sprzecznego z faktami, doświadczeniem życiowym i wskazaniem wiedzy.

Mankamenty rozumowania Sądu Rejonowego musiały skutkować uchynieniem zaskarżonego orzeczenia i przekazaniem sprawy w zakresie czynu zarzucanego oskarżonemu, do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji.

Wniosek

uchylenie zaskarżonego wyroku

zasadny
częściowo zasadny
niezasadny

Zwięźle o powodach uchylenia	
<p>Na skutek oczywistego błędu w ustaleniach faktycznych Sąd I instancji zmienił opisu czynu ciągłego, zarzucanego oskarżonemu aktem oskarżenia, w efekcie nie został on za to skazany w pierwszej instancji, lecz za dwa odrębne przestępstwa, a postawiony R. B. w akcie oskarżenia zarzut jest zasadny.</p>	
<p>0.15.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania</p>	
<p>Rozpoznając ponownie sprawę, Sąd I instancji winien przeprowadzić ponownie postępowanie sądowe, ograniczając jednak postępowanie dowodowe z uwagi iż strony faktom i zeznaniom świadków nie przeczą, a następnie ocenić, i to zgodnie z obowiązującymi w tym przedmiocie regułami, zgromadzony materiał dowodowy i rozważyć, czy materiał ten rzeczywiście nie potwierdza zarzutu aktu oskarżenia w opisanym przez oskarżyciela publicznego kształcie, czy jednak zarzut ten jest zasadny.</p> <p>Sporządzając zaś pisemne uzasadnienie wydanego wyroku, Sąd Rejonowy winien, pamiętając o treści art. 424 k.p.k., dokładnie i szczegółowo przedstawić dokonaną przez siebie ocenę materiału dowodowego i wnioski z niego wynikające, zastosowaną kwalifikację oraz ewentualnie wymierzoną oskarżonemu karę, tak, aby rozpoznając ewentualne przyszłe apelacje, Sąd Odwoławczy mógł dokonać oceny prawidłowości rozumowania Sądu I instancji.</p>	

